

ШАРЛ ПЕРО РИКЕ С ПЕРЧЕМА

Превод от френски: Зефира Кацкова, 1976

chitanka.info

Имало едно време една царица. Тя родила толкова грозен син, та хората сметнали, че детето няма човешки образ.

Една фея, която се случила там при раждането му, уверила, че то ще стане приятен младеж, понеже ще бъде много умен. Тя дори добавила, че по силата на дарбата, която току-що му дала, той ще може да направи умен колкото себе си оногова, когото най-много обикне.

Това утешило малко нещастната царица, която много скърбяла, че има толкова грозно бебе. И наистина, щом проговорило детето, думите му били тъй смислени, действията му тъй разумни, че то очаровало всички.

Забравих да кажа, че то се родило с малък кичур коса на главата и затова го нарекли Рике с Перчема — Рике било името му.

След седем-осем години царицата на едно съседно царство родила две момичета. Момиченцето, което се родило първо, било от зората по-красиво. Царицата се радвала толкова много, че околните се страхували да не би тази извънредно голяма радост да ѝ докара някое нещастие.

Същата фея, която присъствала на раждането на малкия Рике с Перчема, била там и за да понамали радостта на царицата, ѝ казала, че малката принцеса ще бъде без разум и ще бъде колкото хубава, толкова и глупава. Това сломило царицата, но малко по-късно скръбта ѝ се увеличила още повече, понеже второто момиче, което родила, било извънредно грозно.

— Не скърбете толкова, госпожо — ѝ казала феята, — дъщеря ви ще бъде възнаградена: тя ще бъде така умна, та почти няма да се забелязва, че не е красива.

— Дано тъй да бъде! — отговорила царицата. — Но няма ли някаква възможност да дадете малко ум на по-голямата, която е толкова красива!

— Що се отнася до ума ѝ — казала феята, — нищо не мога да направя, но за красотата ѝ — мога всичко; и понеже искам да ви доставя удоволствие, ще я орисам да може да направи хубав онзи, когото хареса.

Колкото растели двете принцеси, толкова растели и дарбите им и навсякъде се говорело само за красотата на по-голямата и за ума на по-малката. Но с възрастта и недостатъците им също се увеличавали. По-малката видимо погрознявала, а по-голямата от ден на ден изглупявала

и като я запитвали нещо, тя или не отговаряла, или казвала някоя глупост. При това била толкова несръчна, че не можела да нареди няколко порцеланови украшения над камината, без да счупи някое от тях, нито да изпие чаша вода, без да разлее половината по дрехите си.

При все че хубостта е голямо преимущество за едно младо момиче, по-малката имала почти винаги по-голям успех в обществото. Отначало хората отивали при по-хубавата, за да я видят и се полюбуват на красотата ѝ, но скоро се връщали при по-умната, за да чуят как хубаво разказва, и се чудели, че след по-малко от четвърт час край по-голямата не оставал никой, а всички се събирали около по-малката.

По-голямата, макар и много глупава, забелязвала това и била готова без съжаление да даде всичката си хубост, за да има поне половината от ума на сестра си. Царицата, колкото и въздържана да била, не можела да се сдържа винаги и много пъти я укорявала за глупостта ѝ, а при тези укори на нещастната принцеса ѝ се струвало, че ще умре от мъка.

Един ден, когато се била усамотила в гората, за да оплаче нещастieto си, тя видяла да се приближава към нея някакъв нисък мъж, много грозен и много неприятен, но разкошно облечен. Това бил младият принц Рике с Перчема, влюбен в принцесата от портретите ѝ, пръснати по цял свят. Той напуснал бащиното си царство, за да може да я види и да ѝ говори. Много доволен, че я среща съвсем сама, той се приближил до нея с най-голяма почит и уважение.

Когато ѝ казвал обикновените любезности при запознаване, той забелязал, че тя е много тъжна, и добавил:

— Госпожице, не мога да разбера как една толкова хубава девойка като вас може да бъде толкова тъжна, колкото сте вие. Аз мога да се похваля, че съм виждал безброй красавици, но признавам, че никога не съм виждал девойка, чиято красота може да се сравни с вашата.

— Вие сте много любезен, господине — му отвърнала принцесата, без да каже и дума повече.

— Красотата — отговорил Рике с Перчема — е толкова голямо преимущество, че е по-важна от всичко друго, и когато човек я притежава, не виждам за какво може да скърби.

— Бих предпочела — казала принцесата — да бъда грозна като вас, но умна, отколкото да имам красота като моята, а да съм толкова

глупава, колкото съм.

— Госпожице, няма по-голямо доказателство, че човек е умен, от това, да мисли, че не е. Колкото човек има повече ум, естествено е да смята, че толкова повече му липсва.

— Не зная — казала принцесата, — знам само, че съм много глупава и за това ми е така мъчно, та мъката чак ме съсипва.

— Госпожице, ако само това ви тревожи, аз мога лесно да ви помогна.

— Какво ще направите? — попитала принцесата.

— Госпожице — отвърнал Рике с Перчема, — аз притежавам способността да направя толкова умен, колкото може да бъде умен един човек, оногова, когото обикна; и тъй като вие сте тази, която обичам, госпожице, от вас зависи да получите толкова ум, колкото човек може да има, стига само да пожелаете да се омъжите за мен.

Принцесата съвсем се слисала и не отговорила нищо.

— Аз виждам — подел Рике с Перчема, — че това предложение ви затруднява, и не се учудвам, но ви давам цяла година време, за да размислите.

Принцесата имала толкова малко ум, а желанието ѝ да има повече било така голямо, та сметнала, че краят на тази година никога няма да дойде, и приела направеното ѝ предложение. Едва що обещала на Рике с Перчема да се омъжи за него точно след една година, и се почувствувала съвсем различна отпреди. Можела с невероятна лекота да изрази всичко, каквото пожелае и да го изрази веднага по деликатен, лесен и естествен начин. Започнала с Рике с Перчема изведнъж любезен и смислен разговор, при който се показала толкова умна, та Рике помислил, че и дал повече ум, отколкото бил запазил за себе си.

Когато принцесата се върнала в двореца, придворните не знаели какво да мислят за тази тъй внезапна и необикновена промяна. Докато преди тя били чували да бърби само глупости, сега я слушали да говори много смислени и извънредно духовити неща. Трудно е човек да си представи радостта на всички в двореца. Само по-малката принцеса не споделяла тази радост. Като нямала вече предимството да бъде по-умна от по-голямата си сестра, тя изглеждала пред нея като някаква грозна маймуна.

Царят започнал да се ръководи от мнението на по-голямата си дъщеря, дори понякога правел съветите си в нейните покои. Слухът за

тази промяна се разнесъл бързо. Всички млади принцове от съседни царства започнали да се стараят да ѝ харесат и почти всички искали да се оженят за нея, но тя никого не намирала за достатъчно умен и ги изслушвала само, без да се обвързва с някого от тях.

Веднаж обаче дошъл един толкова могъщ, богат, умен и красив принц, че тя не могла да остане равнодушна към него. Баща ѝ забелязал това и ѝ казал, че предоставя на нея сама да си избере съпруг, но трябвало само да каже кого иска.

Понеже колкото човек е по-умен, толкова по-трудно взема окончателно решение, тя само поблагодарила на баща си и поискала да ѝ даде време да помисли за това.

За да се разходи и по-спокойно да обмисли какво да прави, тя случайно отишла в същата гора, където срещнала Рике с Перчема.

Като вървяла дълбоко замислена, дочула глух шум под краката си, сякаш много хора ходели нагоре-надолу и работели нещо. Ослушала се по-внимателно и доловила някой да казва: „Донеси ми тенджерата!“, друг — „Донеси ми котела“, трети — „Сложи дърва на огъня!“

В това време земята се разтворила и тя видяла под краката си нещо като голяма кухня, пълна с готвачи, помощник-готвачи и разни други прислужници, заети с приготвянето на разкошно угощение. Двайсет-трийсет пекари излезли оттам и се разположили на една полянка в гората около много дълга маса и всички със затъкнат щир над ухото и шишчета в ръка, започнали в такт да набучват сланина в месото под звуците на някаква приятна песенчица.

Принцесата, учудена от тази гледка, ги запитала за кого работят.

— Госпожице — отговорил най-важният от групата, — ние работим за принца Рике с Перчема, чиято сватба ще бъде утре.

Принцесата се изненадала, но изведнъж си спомнила, че точно преди една година, на този ден, обещала да се омъжи за принца Рике с Перчема. Сторило ѝ се, че пада от небето. Тя не помнела това, защото когато обещала, била още глупава, а след като получила ума, който принцът ѝ дал, забравила всичките си глупости.

Тя продължила разходката си, но не била направила и трийсетина крачки, когато Рике с Перчема ѝ се представил: любезен, разкошно облечен като принц, който отива да се жени.

— Госпожице — казал той, — вие виждате, че аз изпълнявам точно обещанието си и никак не се съмнявам, че вие сте дошла тук, за да изпълните вашето и като ми дадете ръката си, да ме направите най-щастливия човек на земята.

— Ще ви призная откровено — отговорила принцесата, — че аз още не съм взела решение и мисля, че никога няма да мога да взема решение, каквото вие желаете.

— Госпожице, вие ме учудвате — й казал Рике с Перчема.

— Вярвам — казала принцесата, — и ако имах работа с някой дебелак, с човек без разум, сигурно щях да бъда много затруднена. „Думата на една принцеса е закон — щеше да ми каже той — и вие трябва да се омъжите за мен, понеже сте ми обещала“, но тъй като аз говоря с издигнат човек, с човек извънредно умен, убедена съм, че вие ще ме разберете. Знаете, че когато бях глупава, пак не можах да се реша да се омъжа за вас, а как искате сега, когато имам разума, който ми дадохте и който ме прави още по-придирчива към хората, да взема решението, което не можах да взема тогава? Ако вие сериозно мислехте да се ожените за мен, направихте голяма грешка, като ме избавихте от глупостта ми и ме накарахте да виждам по-ясно нещата.

— Ако един глупав човек — отвърнал Рике с Перчема — е бил добре приет, както току-що казахте, за да се укорите, че не сте устояла на думата си, защо искате, госпожице, аз да се откажа от това, от което зависи щастието на моя живот? Разумно ли е хората, които имат ум, да бъдат в по-лошо положение от тези, които нямат? Можете ли да твърдите това вие, която сте толкова умна и която толкова желаете да бъдете умна? Но ако обичате, да се върнем към същността на въпроса. Освен грозотата ми, има ли нещо в мен, което да не ви харесва? Не сте ли доволна от моя род, от ума ми, от обноските ми?

— Съвсем не — отговорила принцесата, — аз харесвам у вас всичко, което ми изброихте.

— Ако това е така — отвърнал Рике с Перчема, — аз ще бъда щастлив, понеже вие можете да ме направите най-приятния мъж.

— Как може да стане това? — попитала принцесата.

— Това ще стане — отвърнал Рике с Перчема, — ако вие ме обикнете достатъчно, за да пожелаете то да стане, и най-после, госпожице, за да не се съмнявате в това, знайте, че същата фея, която в деня на моето раждане ме е орисала да мога да направя умна

девойката, която ще харесам, тя е орисала вас да можете да направите красив онзи, когото ще обикнете и на когото ще пожелаете да направите тази добрина.

— Щом е така — казала принцесата, — аз желая от все сърце вие да станете най-красивият и най-приятният принц на света и ви подарявам толкова красота, колкото аз имам.

Едва принцесата произнесла тези думи, и Рике с Перчема ѝ се сторил най-хубавият, най-стройният и най-приятният мъж на света, какъвто била виждала дотогава.

Някои твърдят, че съвсем не чародействата на феята, а единствено любовта е направила промяната. Те казват, че принцесата, като размислила за постоянството на Рике, за въздържаността му и за всичките добри качества на душата и на ума му, престанала да вижда уродливостта на тялото му и грозотата на лицето му. Не виждала вече гърбицата му, а ѝ се струвало, че се е попривел малко. Вместо да вижда, както дотогава, че ужасно куца, започнало да ѝ се струва, че върви съвсем леко извит на една страна, и почнал да ѝ се харесва. Казват, че очите му, които били кривогледи, сега ѝ се стрували по-бляскави и най-последно, в големия му червен нос, според нея, имало нещо войнствено и героично.

Както и да е, принцесата обещала да се омъжи за Рике, ако той получи съгласието на царя, нейния баща. Царят, като узнал, че дъщеря му уважава много Рике с Перчема, когото познавал като извънредно духовит и умен принц, го приел на драго сърце за свой зет.

Още на другия ден направили сватбата, тъй както Рике с Перчема бил предвидил и според заповедите, които бил дал доста време преди това.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.